

Monitor Cultuurparticipatie 2023

Gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling Onderzoek & Statistiek, april 2023

Belangrijkste uitkomsten van de Monitor Cultuurparticipatie 2023¹

- Méér respondenten bezoeken voorstellingen of activiteiten en culturele plekken in Nederland dan twee jaar geleden. Het bezoek ligt veelal weer op of zelfs boven het niveau van vóór corona.
- Een groot deel heeft minimaal één van de in de vragenlijst genoemde culturele plekken in 's-Hertogenbosch bezocht: 79%. Dat is wel iets lager dan de afgelopen jaren.
- Bijna twee derde heeft het afgelopen jaar een festival of evenement bezocht in 's-Hertogenbosch. Dit is beduidend meer dan in 2020, maar ligt nog onder het niveau van vóór corona.
- Evenals twee jaar eerder heeft 35% van de respondenten 'De Bossche Zomer' bezocht.
- 65% vindt dat er in 's-Hertogenbosch veel kunst- en cultuuractiviteiten plaatsvinden, 47% vindt het culturele leven er levendig of spannend en 40% 'bij de tijd', vernieuwend of modieus. 28% vindt 's-Hertogenbosch dé Cultuurstad van het Zuiden. Deze cijfers zijn lager dan twee jaar eerder.
- Zo'n zes op de tien respondenten doet zelf creatieve activiteiten in de vrije tijd. Dit aandeel is lager dan in 2020 (coronaperiode) en iets lager dan in 2018 (vóór corona).
- Méér respondenten geven aan zelf cultureel actiever te willen zijn in de gemeente. De meest genoemde tip hiervoor: verbeter de vindbaarheid van het aanbod.
- 11% doet vrijwilligerswerk voor een culturele organisatie. Dit is de laatste jaren redelijk constant.

De monitor

Voor het bepalen en evalueren van het cultuurbeleid is het belangrijk inzicht te hebben in de mate waarin inwoners in de gemeente 's-Hertogenbosch cultureel meedoen. De afdeling Onderzoek en Statistiek doet daarom periodiek, in opdracht van de afdeling Cultuur, onderzoek onder de inwoners van de gemeente. De Monitor Cultuurparticipatie verschijnt tweejaarlijks. Het onderzoek is eind september 2022 uitgezet en medio december gesloten. De vragenlijst kon schriftelijk of digitaal worden ingevuld. In totaal hebben 781 respondenten de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. 671 via de steekproef (19% respons) en 110 via de open link.²

In dit onderzoek is het culturele leven van Bosschenaren onderzocht. Er is gekeken in hoeverre respondenten culturele plekken, festivals en evenementen bezoeken. Ook is gevraagd naar hun mening over het culturele leven in 's-Hertogenbosch; en in hoeverre Bosschenaren zelf creatief zijn en aan amateurkunst doen. Omdat cultuurparticipatie deels samenhangt met leeftijd en sociaaleconomische status zijn de bevindingen uitgesplitst naar leeftijd, opleiding en inkomensgroep.

De resultaten van het onderzoek worden onder andere gebruikt om de effecten van het cultuurbeleid te meten. De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek vindt u in deze notitie. Voor de ontwikkelingen over de tijd en de verschillen naar groepen zijn significantietoetsen uitgevoerd. De (significante³) resultaten worden in deze rapportage beschreven.

Ontwikkelingen

Het onderzoek is in het najaar van 2022 uitgevoerd. Dit betekent tweeënhalf jaar na de start van de coronapandemie. Ten tijde van het onderzoek heeft de culturele sector te maken met grote uitdagingen, zoals inflatie, sterk gestegen energielasten, personeelstekorten en de nasleep van de coronapandemie. Tezamen zullen deze ontwikkelingen directe gevolgen hebben voor het aanbod, de beleving en de beoefening van kunst en cultuur.

¹ De titel van deze monitor is veranderd van 'Samenvatting Monitor Cultuurparticipatie' naar 'Monitor Cultuurparticipatie'. Het document is hetzelfde als de 'Samenvatting Monitor Cultuurparticipatie' van voorgaande jaren.

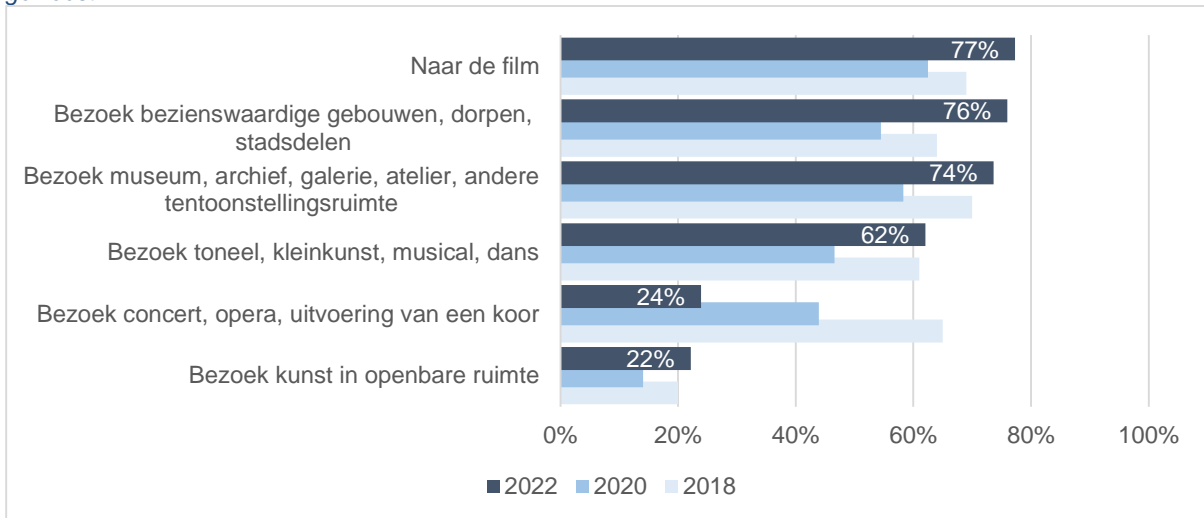
² Via een steekproeftrekking uit de Basisregistratie Personen (BRP) zijn inwoners uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Daarnaast konden inwoners de vragenlijst invullen via een 'open link'. Hierbij konden ook inwoners die géén uitnodiging hebben gekregen voor het onderzoek, de vragenlijst invullen. Hier is actief reclame voor gemaakt, zoals via sociale media.

³ Significant wil zeggen dat er minimaal 95 procent kans is dat de getrokken conclusie niet op toeval berust.

Culturele activiteiten

De respondenten hebben we allereerst vragen gesteld over hun culturele activiteiten in het algemeen. Zo blijkt dat in 2022 een bezoek aan de film populair was, vooral onder 18-29 jarigen. Tevens hebben relatief veel mensen een bezoek gebracht aan bezienswaardige gebouwen, dorpen en/of stadsdelen. Ook een bezoek aan een museum, archief, galerie, atelier en/of andere tentoonstellingsruimte was populair. Alles ligt weer op of zelfs boven het niveau van vóór corona, behalve het bezoek van een concert, opera en/of uitvoering van een koor (daar is sprake van een afname).

Afbeelding 1: Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden naar de volgende voorstellingen of plekken in Nederland geweest?

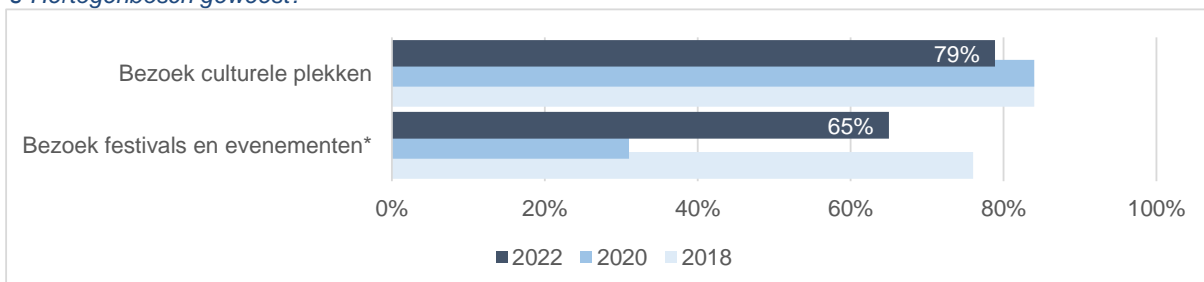

Culturele instellingen

De respondenten is ook gevraagd hoe vaak ze de afgelopen 12 maanden naar bepaalde plekken in 's-Hertogenbosch zijn geweest voor voorstellingen, optredens, films of tentoonstellingen. Een groot deel van de mensen heeft minimaal één van de plekken uit de vragenlijst bezocht: 79%. Dat is wel iets lager dan in 2020 en 2018. Bepaalde groepen respondenten bezoeken vaker dan gemiddeld culturele plekken in de gemeente, namelijk 30-54 jarigen, mensen met een hoog inkomen en hoogopgeleiden.

Het best bezocht is – evenals twee jaar geleden – de Verkadefabriek. De Verkadefabriek wordt relatief vaak bezocht door hoogopgeleiden. 'Nieuw' op de 2e plaats is Vue Cinemas, terwijl Kinopolis op de 3e plek staat. Een aantal groepen respondenten bezoeken vaker dan gemiddeld één van deze twee bioscopen: 18-29 jarigen, 30-54 jarigen en mensen met een hoog inkomen. Ander populaire culturele plekken zijn het Noordbrabants Museum, de Tramkade, Perron-3 en MAINSTAGE Brabanthallen. Zowel 55-plussers als hoogopgeleiden bezoeken vaker dan gemiddeld het Noordbrabants Museum. De Tramkade wordt relatief vaak bezocht door hoogopgeleiden.

Afbeelding 2: Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden naar de volgende plekken of festivals in de gemeente 's-Hertogenbosch geweest?

* Bezoek aan minimaal één van de in de vragenlijst genoemde festivals en evenementen. Dit waren er 23 in 2022. In 2020 waren dit 9 evenementen en in 2018 32 evenementen (exclusief carnaval).

Festivals en evenementen

Bijna twee derde van alle respondenten heeft de afgelopen 12 maanden minimaal één van de in de vragenlijst genoemde festivals en evenementen in 's-Hertogenbosch bezocht (65%). Dit is beduidend meer dan in 2020 (toen veel vanwege corona niet doorging of in aangepaste vorm), maar het ligt nog onder het niveau van vóór corona (76%). Verder blijkt dat een aantal groepen respondenten minder vaak dan gemiddeld een festival of evenement bezoeken. Dat geldt voor laagopgeleiden en mensen met een laag inkomen.

Het meest bezocht door de respondenten zijn Jazz in Duketown en Theaterfestival Boulevard. Populair is ook de Bosch Parade. Gevolgd door Bevrijdingsfestival Brabant, Open Monumentendag, culturele evenementen in de wijk, Opera op de Parade en urban of dancefestivals zoals Losjes en Smèrrig. De carnavalsoptocht – vaak drukbezocht – is in 2022 niet doorgegaan. Sommige festivals en evenementen worden specifiek door 18-29 jarigen bezocht (urban of dancefestivals) en andere juist relatief vaak door 55-plussers (Open Monumentendag, Opera op de Parade, Taptoe en straatparade, Muziek op de Binnendieze, Atelierroute en Kunstmarkt Artibosch).

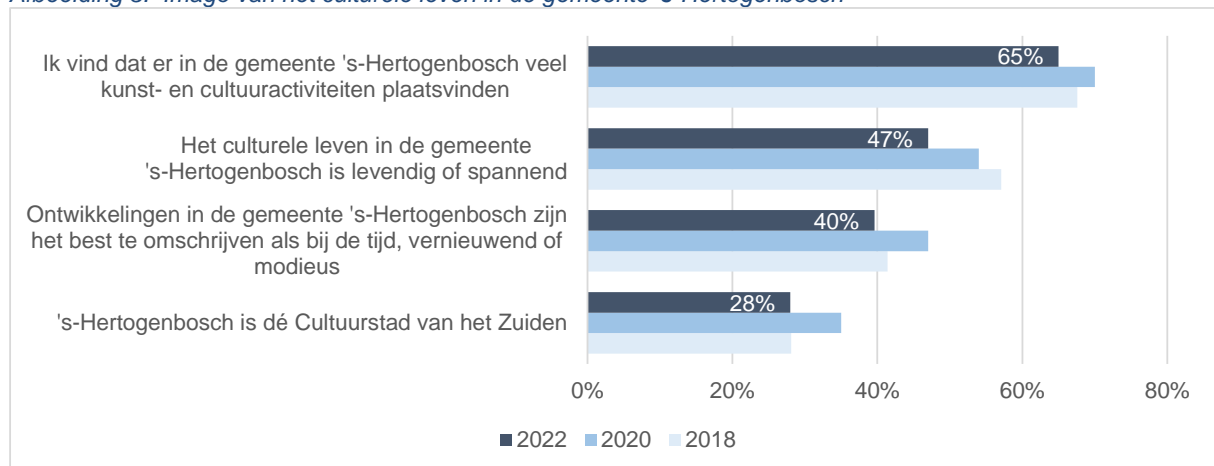
De Bossche Zomer

Van 1 juli t/m 4 september 2022 vond in 's-Hertogenbosch 'De Bossche Zomer' plaats. Evenals twee jaar eerder zegt 35% van alle respondenten één of meerdere activiteiten van de Bossche Zomer te hebben bezocht. Vooral activiteiten op het gebied van eten en drinken (30%), cultuur zoals film, kunst, muziek en theater (14%) en entertainment (11%). Verder geeft 4% aan vanwege de Bossche Zomer nieuwe culturele activiteiten gezien of gedaan te hebben, zoals 'spoken word', opera, theater en dans. Ook de Bossche Montmartre op het Anne Frankplein, de pop-up terrassen in de stad en in de Grote Wielen, het EK Petanque op de Parade, het Smakenrad en de Bossche Zomernacht worden genoemd. Sommige groepen respondenten bezoeken vaker dan gemiddeld de Bossche Zomer, namelijk 30-54 jarigen, mensen met een hoog inkomen en hoogopgeleiden.

Meningen over het culturaanbod

De respondenten zijn gevraagd naar hun mening over het culturele leven in 's-Hertogenbosch. In 2022 vindt 65% van de respondenten dat er in 's-Hertogenbosch veel kunst- en cultuuractiviteiten plaatsvinden. Respondenten met een hoog inkomen vinden dit naar verhouding vaker. Verder noemt 47% het culturele leven levendig of spannend en 40% omschrijft de ontwikkelingen als 'bij de tijd', vernieuwend of modieus. 28% is het (helemaal) eens met de stelling dat 's-Hertogenbosch dé Cultuurstad van het Zuiden is. Onder laagopgeleiden is dit aandeel beduidend hoger dan gemiddeld (39%). Verder blijkt dat bij alle items de cijfers lager zijn dan in 2020 (coronaperiode). Het aandeel respondenten dat het culturele leven in 's-Hertogenbosch levendig of spannend vindt, is ook lager dan in 2018.

Afbeelding 3: Imago van het culturele leven in de gemeente 's-Hertogenbosch

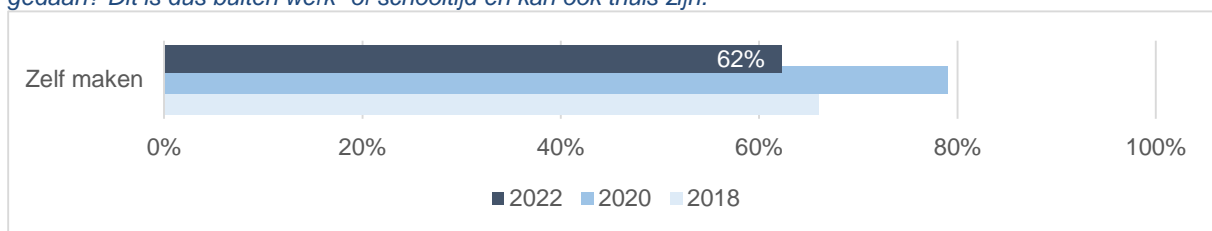

Zelf creatief bezig zijn

Daarnaast is gevraagd in hoeverre Bosschenaren zelf creatief zijn. 62% van de respondenten geeft aan zelf creatieve activiteiten te doen in zijn of haar vrije tijd. In 2020 (coronaperiode) lag dit aandeel flink hoger dan de jaren daarvoor. In 2022 is dit weer afgenomen tot iets onder het niveau van vóór corona (66%). De meest beoefende disciplines zijn 'fotografie en film' (36%), muziek (27%) en 'beeldende kunst en ontwerp' (24%). Onder 18-29 jarigen is het aandeel dat zelf creatief bezig is het hoogst (72%).

Aan de respondenten die zelf creatieve activiteiten doen in hun vrije tijd, is gevraagd in welk gezelschap zij deze activiteiten vooral doen. De meeste mensen doen deze activiteiten alleen, ongeorganiseerd (56%). Ruim een kwart geeft aan dat in groepsverband, samen met familie, vrienden of kennissen, te doen (27%). De belangrijkste reden om deze activiteiten te doen, is dat men 'het leuk vindt, het zorgt voor ontspanning'.

Afbeelding 4: Hoe vaak hebt u zelf in de afgelopen 12 maanden in uw vrije tijd de volgende creatieve activiteiten gedaan? Dit is dus buiten werk- of schooltijd en kan ook thuis zijn.

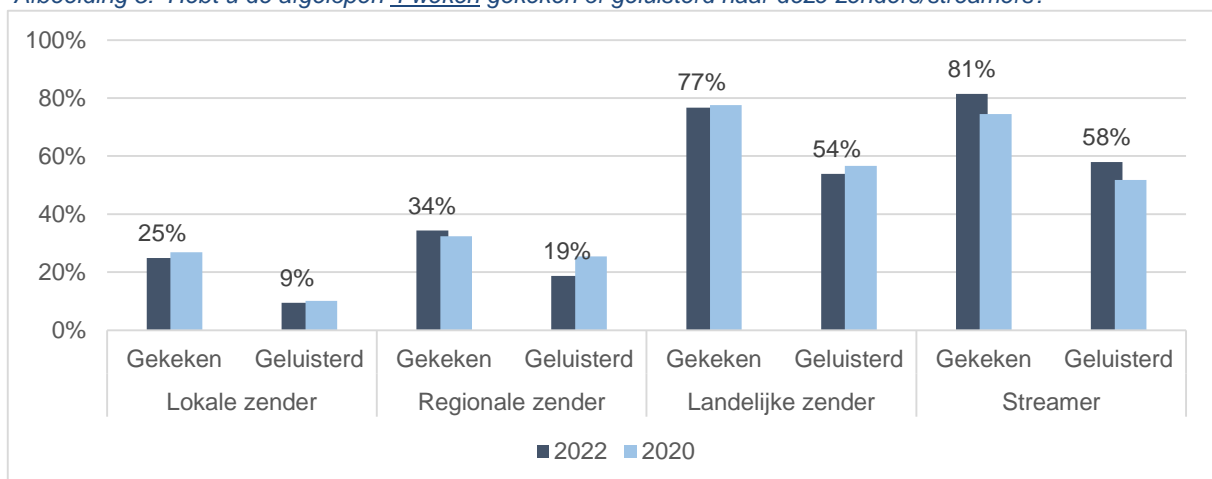
Boeken lezen

Respondenten pakken vaker een papieren boek ter ontspanning dan een digitaal boek of een luisterboek. 63% heeft de maand voorafgaand aan het onderzoek een papieren boek ter ontspanning gelezen, 28% een digitaal boek en 9% een luisterboek. Hoogopgeleiden lezen vaker dan gemiddeld regelmatig een papieren boek. Het blijkt ook dat 79% van de respondenten nog nooit naar een luisterboek heeft geluisterd voor ontspanning, terwijl 52% nog nooit een digitaal boek voor ontspanning heeft gelezen. Bij het papieren boek geldt dit voor 3%.

Radio en televisie

De meeste mensen kijken televisie, luisteren radio en/of gebruiken streamers. Met name de streamers, zoals Spotify, Netflix, Disney+ en YouTube, zijn populair. Hetzelfde geldt voor de landelijke zenders. Het kijken en luisteren naar lokale zenders, zoals Dtv Den Bosch, TV73 en Radio Mexico, wordt door minder respondenten gedaan. Dat geldt ook voor de regionale zenders, zoals Omroep Brabant en 8FM. Ten opzichte van twee jaar eerder hebben respondenten significant méér naar streamers gekeken én geluisterd en minder naar regionale zenders gekeken.

Afbeelding 5: Hebt u de afgelopen 4 weken gekeken of geluisterd naar deze zenders/streamers?

Zelf cultureel actief zijn

Bijna de helft van de respondenten vindt zichzelf 'enigszins', 'best wel' of 'zonder meer' cultureel actief (48%). Dit is de laatste jaren vrij constant. Verder zien we een verschil tussen de opleidingsniveaus: hoogopgeleiden vinden zichzelf vaker dan gemiddeld cultureel actief, terwijl laagopgeleiden zichzelf vaker 'helemaal niet' of 'nauwelijks' cultureel actief vinden.

Van alle respondenten geeft 57% aan zelf cultureel actiever te willen zijn in 's-Hertogenbosch. Dit betekent een toename ten opzichte van 2018. Deze vraag is in 2020 niet gesteld, omdat veel culturele plekken toen (tijdelijk) gesloten waren en evenementen grotendeels niet doorgingen. Een aantal groepen respondenten geven vaker dan gemiddeld aan zelf cultureel actiever te willen zijn. Dat geldt vooral voor 30-54 jarigen, hoogopgeleiden en mensen met een hoog inkomen.

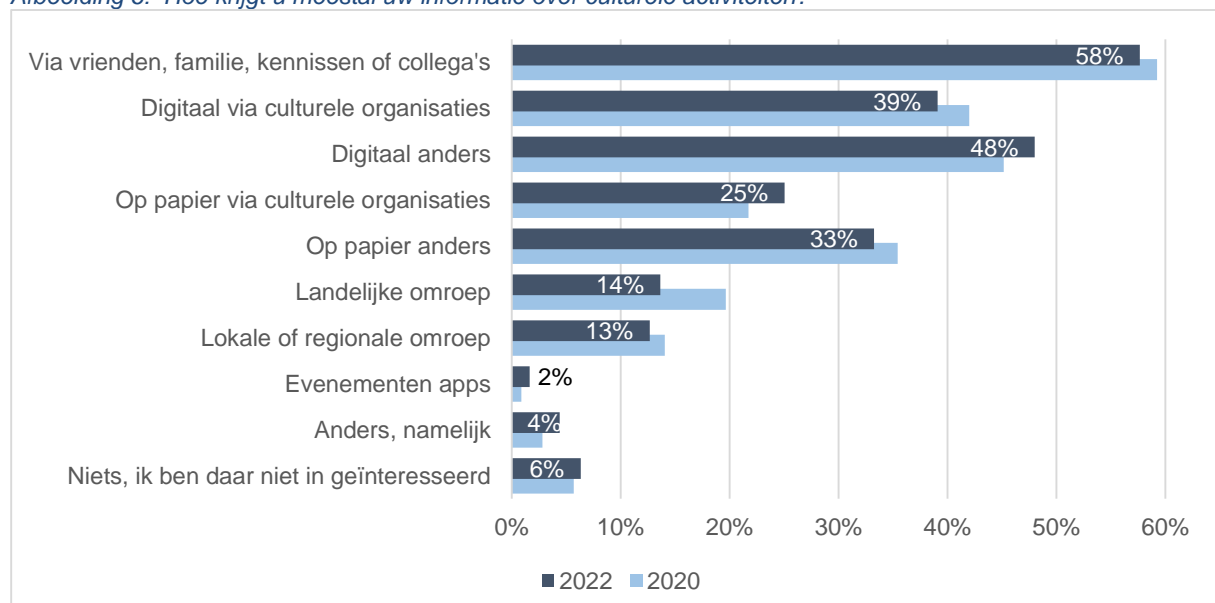
De respondenten die cultureel actiever willen zijn, is gevraagd wat er moet veranderen aan het culturele aanbod zodat men cultureel actiever wordt. Hieruit blijkt vooral dat het aanbod beter vindbaar moet zijn (zoals op internet) (40%). Gevolgd door aanbod dat betaalbaarder is (28%) en beter aansluit bij de interesses (27%). Een betere vindbaarheid van het aanbod is vaker genoemd dan in 2018 (vóór corona). 18-29 jarigen noemen relatief vaak dat het aanbod beter moet aansluiten bij hun interesses. Respondenten met een laag inkomen zouden graag een betaalbaarder aanbod willen.

Informatie over culturele activiteiten

Aan alle respondenten is gevraagd hoe zij meestal hun informatie krijgen over culturele activiteiten, zoals over films, tentoonstellingen, theatervoorstellingen, festivals en concerten. Vrienden, familie, kennissen of collega's blijken de belangrijkste bron van informatie. Ook digitaal via de culturele organisaties of anders (zoals via websites en sociale media) zijn veel genoemd. De landelijke omroep (zoals radio, televisie en internet) is als informatiebron minder belangrijk dan in 2020 (coronaperiode).

Verder blijkt dat respondenten met een hoog inkomen hun informatie relatief vaak ontvangen via vrienden, familie, kennissen of collega's én digitaal via de culturele organisaties. De laatste categorie geldt overigens ook voor de hoogopgeleiden. Zowel 18-29 jarigen als 30-54 jarigen noemen digitaal anders (zoals websites en sociale media) vaker dan gemiddeld en 55-plussers papier anders (zoals huis-aan-huisbladen, kranten, tijdschriften) en de lokale, regionale en landelijke omroep. Bepaalde groepen antwoorden vaker dan gemiddeld met 'Niets, ik ben daar niet in geïnteresseerd', namelijk laagopgeleiden en mensen met een laag inkomen.

Abbeelding 6: Hoe krijgt u meestal uw informatie over culturele activiteiten?

Vrijwilligerswerk en lidmaatschap

In 2022 doet 11% van de respondenten vrijwilligerswerk voor een culturele organisatie, zoals een muziek- of toneelvereniging, festival, museum, bibliotheek of schouwburg. Dit is de laatste jaren redelijk stabiel. Van alle respondenten geeft 24% aan lid of donateur te zijn van een culturele instelling. Dit aandeel was uitzonderlijk hoog tijdens de coronaperiode in 2020 (37%). 55-plussers zijn vaker dan gemiddeld lid of donateur van een culturele instelling. Verder is gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden een cultureel evenement, organisatie of vereniging gesteund heeft. Hierop heeft 33% bevestigend geantwoord. Dit zijn relatief vaak de middeninkomens. De steun varieert van geld geven (14%) en onbetaald werk doen (11%) tot lid zijn van een vriendenvereniging (9%) of iets anders (7%).

Wat gaat er goed?

Aan de respondenten is gevraagd wat zij goed vinden aan het culturele leven in de gemeente. Hierop heeft 42% een concreet antwoord gegeven. Met name de variatie in aanbod (voor ieder wat wils) en het grote aanbod is veel genoemd. In de afbeelding hiernaast staan nog meer gegeven antwoorden (hoe groter, des te vaker genoemd).

Wat kan er beter?

Op de vraag wat er verbeterd zou moeten worden aan het culturele leven in de gemeente, heeft 32% een concreet antwoord gegeven. Vooral het vergroten van de bekendheid van het aanbod werd veel genoemd. Gevolgd door meer culturele activiteiten voor jongeren, een betaalbaarder aanbod en een aanbod dat een bredere (diverse) doelgroep aanspreekt.

